

Udskriftsdato: 8. januar 2026

FOU nr 1985.177 (Gældende)

Bortfald af ret til udbetaling af pension, der ikke er hævet inden for 1 år

Ministerium: Folketinget

Bortfald af ret til udbetaling af pension, der ikke er hævet inden for 1 år

Henstillet til amsankenævnet for Københavns amt at genoptage behandlingen af en sag om udbetaling af folkepension for en periode, hvor folkepensionen ikke var blevet hævet og derfor efter § 40 i loven om social pension ansås for bortfaldet. Amsankenævnet havde forud for sin afgørelse om afslag på udbetaling ikke nærmere overvejet, dels fra hvilket tidspunkt 1 års fristen i loven skulle regnes, dels om en ansøgning om skattefritagelse kunne sidestilles med en ansøgning om (genoptagelse af) udbetaling af pension.

(J.nr. 1984-1319-945)

Advokat A klagede for B over en afgørelse fra amsankenævnet for Københavns amt, hvorved ankenævnet tiltrådte et afslag fra Søllerød kommune på udbetaling af folkepension til B for perioden fra den 1. september 1982 til den 16. september 1983.

Det fremgik af de foreliggende oplysninger, at B, der var født i 1910, i oktober måned 1979 bosatte sig i Spanien. Han opgav sin adresse som XXX, Torremolinos, Malaga, Spanien. B fik udbetalt folkepension fra Søllerød kommune, hvor han havde boet inden flytningen. Pensionen blev indsat på hans bankkonto.

I marts 1980, september 1980, marts 1981 og september 1981 sendte socialforvaltningen leveattester til B, og B returnerede attesterne som dokumentation for, at han fortsat var i live og opholdt sig på den opgivne adresse.

Den 23. februar 1982 meddelte B pensionsafdelingen, at han havde skiftet bankkonto.

Den 31. marts 1982 sendte pensionsafdelingen en ny leveattest til B. Da attesten ikke blev returneret i udfyldt stand, blev en genpart heraf fremsendt til B den 24. juni 1982. Den kom imidlertid retur fra postvæsenet. På konvolutten var - formentlig af det spanske postvæsen - blevet påtegnet adressen YYY, Torremolinos, Malaga, Spanien.

Pensionsafdelingen sendte den 27. juli 1982 en ny leveattest til denne adresse. Også denne attest kom retur fra postvæsenet.

Pensionsafdelingen besluttede herefter at standse udbetalingen af pension til B. Pensionen for september måned, der var anvist til banken, blev tilbagekaldt den 24. august 1982. Beløbet skulle have været til disposition den 30. august 1982.

I skrivelse af 9. december 1982 anmodede B's revisor ligningsmyndigheden i Søllerød kommune om skattefritagelse for B for året 1983.

Ligningsmyndigheden meddelte i skrivelse af 14. december 1982 B's revisor, at skattefritagelse var bevilget, og fritagelseserklæring blev fremsendt til bl.a. pensionsafdelingen i social- og sundhedsforvaltningen.

Den 24. august 1983 modtog pensionsafdelingen oplysning fra Københavns kommune om, at B's hustru var tilflyttet Københavns kommune i februar 1983, men at B fortsat opholdt sig i Spanien.

Den 15. september 1983 henvendte B's hustru sig til pensionsafdelingen og meddelte, at B ikke havde modtaget pension i flere måneder. Afdelingen aftalte med B's hustru, at B skulle fremsende leveattest samt oplysninger om sin nye adresse.

I skrivelse af 17. september 1983 til pensionsafdelingen anførte B, at han ikke havde modtaget pension siden marts 1983. Han sendte endvidere en leveattest samt oplysning om sin nye adresse i Spanien.

I anledning af B's skrivelse rettede pensionsafdelingen henvendelse til sikringsstyrelsen, der oplyste, at B's ret til pension i perioden fra den 1. september 1982 til den 16. september 1983 måtte anses for

bortfaldet efter § 23, stk. 4, i folkepensionsloven (nu lov om social pension § 40), men at skrivelsen af 17. september 1983 måtte anses som en ny begæring om pension, således at B var berettiget til folkepension fra denne dato. Sikringsstyrelsen lagde bl.a. vægt på, at B ikke havde opfyldt sin oplysningspligt med hensyn til adresseændringen.

Pensionsafdelingen meddelte B, at det sociale udvalg havde truffet afgørelse om, at pensionen ikke kunne udbetales for perioden fra den 1. september 1982 til den 16. september 1983, idet retten til at modtage pensionen var bortfaldet efter folkepensionslovens § 23, stk. 4. Pensionsafdelingen oplyste, at B var berettiget til at modtage pension igen fra den 17. september 1983.

B klagede til amsankenævnet for Københavns amt over det sociale udvalgs afgørelse. B henviste til, at hans revisor i december 1982 havde anmodet om skattefritagelse, og at pensionsafdelingen som følge heraf havde modtaget en skattefritagelseserklæring fra ligningsmyndigheden i kommunen. B oplyste endvidere, at han ikke af bankens kontoudtog havde kunnet se, at det var hans pension, der manglede i de påførte beløb. I øvrigt henviste B til, at han i det sidste års tid havde været syg.

I en udtalelse til amsankenævnet anførte socialforvaltningen i Søllerød kommune, at B ved tilflytningen til kommunen i 1978 var blevet oplyst om, at han havde pligt til at give meddelelse om adresseforandringer til kommunen, og at oplysningspligten tillige fremgik af de leveattester, som han havde modtaget.

B oplyste yderligere under sagen, at han i juli 1982 havde fremsendt meddelelse om adresseændringen til bl.a. pensionsafdelingen, men at brevet tilsyneladende var bortkommet. Han havde endvidere meddelt adresseændringen til postvæsenet i Spanien. B fandt, at den omstændighed, at pensionsafdelingen 2 gange havde fået leveattesten retur fra postvæsenet, burde have henledt afdelingens opmærksomhed på, at der måtte være noget galt med postgangen.

Efter anmodning fra amsankenævnet oplyste socialforvaltningen i Søllerød, at forvaltningen havde modtaget underretning om skattefritagelsen fra ligningsmyndigheden, men at B's adresse ikke fremgik af meddelelsen. Endvidere oplyste forvaltningen, at man ikke ved samtalen den 24. august 1983 havde forspurgte Københavns kommune om B's adresse, og at Københavns kommune ikke selv havde oplyst dette. I øvrigt fremhævede forvaltningen, at det efter folkepensionslovens § 21, stk. 3, påhvilede pensionisten at give oplysninger om adresseændringer, og at afdelingen derfor ikke havde rettet henvendelse til andre instanser med henblik på at få oplyst B's adresse.

Amsankenævnet traf afgørelse om, at den manglende udbetaling af pension i perioden fra den 1. september 1982 til den 16. september 1983 ikke skyldtes en fejl fra kommunens side, og nævnet besluttede derfor at tiltræde det sociale udvalgs afgørelse om efter folkepensionslovens § 23, stk. 4, at meddele B afslag på udbetaling af pensionen for den nævnte periode. Nævnet anførte i denne forbindelse i sin skrivelse til B:

»Nævnet har ved afgørelsen lagt vægt på, at det sociale udvalg efter det oplyste i sagen med rette standsede pensionsudbetalingen til Dem med udgangen af august måned 1982 på grund af manglende modtagelse af leveattest i udfyldt stand som behørig dokumentation for tiden herefter.

Desuden har nævnet lagt vægt på, at det efter de foreliggende oplysninger i øvrigt ikke har kunnet bebrejdes det sociale udvalg (pensionsafdelingen), at førnævnte behørig dokumentation ikke forelå før end ved Deres brev af 17/9-83, og på at der i den mellemliggende periode blev udfoldet rimelige bestræbelser på at få fremskaffet dokumentation som sket ved fremsendelse af de omhandlede leveattester til Dem til de adresser, som pensionsafdelingen kendte.«

I klagen til mig anførte A, at standsningen af udbetaling af pension var uhjemlet. Endvidere anførte A følgende:

»Det er min opfattelse, at risikoen for fejltagelsen indenfor det spanske postvæsen uretmæssigt er blevet pålagt min klient. Det erkendes, at min klient har glemt at melde adresseændring overfor udbetalende myndighed, men der synes ikke i loven at være knyttet den skete retsvirkning hertil.

Under alle omstændigheder burde pensionskontoret ved ansøgningen fra min klients revisor i december 1982 have efterforsket sagen. En opringning til revisor ... havde været tilstrækkeligt til at få bekræftet, at min klient var i live. Også min klients ny adresse kunne indhentes hos revisoren.

Det er min opfattelse, at sagen har principiel betydning, da kommunen har stoppet for udbetaling af folkepension på et grundlag, der ikke fremgår af folkepensionsloven - eller er indiceret i samme lov.«

I en udtalelse til mig anførte amtsankenævnet for Københavns amt bl.a. følgende:

»Chefen for sikringsstyrelsen kan ifølge lovens § 21, stk. 2, fastsætte nærmere regler for udbetaling af pension til personer, der bor i udlandet, og der henvises i denne forbindelse til det fastsatte herom i sikringsstyrelsens cirkulærer om beregning og udbetaling af pension, senest af 23. juni 1983, punkt 38, herunder om det sociale udvalgs anvendelse af leveattester som dokumentation for, at pensionisten er i live og for pensionistens bopælssted.

I overensstemmelse med, at disse grundlæggende betingelser for pensionsudbetaling i nærværende sag senest var opfyldt ved det sociale udvalg i Søllerød kommunes modtagelse af returneret leveattest i september 1981, fandt nævnet, at det sociale udvalg med rette standsede pensionsanvisningen med udgangen af august måned 1982 på grund af manglende dokumentation for, at førnævnte betingelse i klagers tilfælde fortsat var opfyldt.

...

Under hensyn ... til at klager først herefter i september måned 1983 påny dokumenterede fast bopælssted overfor det sociale udvalg, kunne det konstateres, at der var hengået mere end et år, uden at klagers pension var hævet.

Til belysning af folkepensionslovens § 23, stk. 4, (og den tilsvarende bestemmelse i f.eks. invalidepensionslovens § 28, stk. 4) modtog nævnet oplysninger fra sikringsstyrelsen om de centrale myndigheders opfattelse af bestemmelsen. Det fremgår heraf, at bestemmelsen tager sigte på tilfælde, hvor en pensionist undlader at hæve sin pension, men uden at det kan bebrejdes de offentlige myndigheder, at pensionsudbetalingen er bragt til ophør. Bestemmelsen finder således ikke anvendelse i tilfælde, hvor pensionen som følge af en fejl fra det offentlige ikke kommer til udbetaling.

Under hensyn dertil, og til at en offentlig myndighed i nærværende sag var det sociale udvalg i Søllerød kommune, som forestod pensionsudbetalingen til klager, herunder skulle påse, at betingelserne herfor var opfyldte, besluttede nævnet herefter på grundlag af det oplyste i sagen at tiltræde det sociale udvalg i Søllerød kommunes hertil påklagede afgørelse af grunde, som anført i afgørelsesskrivelsen af 18/6-84.«

Jeg udtalte følgende i en skrivelse til A:

»Efter folkepensionslovens § 23, stk. 4 (nu § 40 i lov om social pension), udbetales pensionen ikke, når den ikke har været hævet i et år. Udbetaling genoptages efter anmodning herom.

Pensionen bortfalder for hele den periode, hvor den ikke har været hævet, jfr. sikringsstyrelsens vejledning af 5. september 1984 om social pension, pkt. 186. Udbetalingen genoptages først med virkning fra den 1. i måneden, efter at pensionisten har rettet henvendelse til forvaltningen herom.

Sikringsstyrelsen har i en skrivelse af 7. januar 1976 udtalt, at reglen i § 23, stk. 4, tager sigte på tilfælde, hvor en pensionist undlader at hæve sin pension, men uden at det kan bebrejdes de offentlige myndigheder, at pensionsudbetalingen er bragt til ophør.

Det fremgik af sikringsstyrelsens vejledning, pkt. 186, at reglen (i den nuværende § 40) navnlig kan tænkes anvendt i tilfælde, hvor forvaltningen har måttet standse pensionsudbetalingen, fordi pensionisten ikke har opfyldt sin pligt til at meddele flytning, udfylde leveattest m.v.

Det kan ikke give mig anledning til bemærkninger, at kommunen, da leveattesten på ny kom retur fra postvæsenet, fandt at burde standse udbetalingen af pension.

Sagen rejser dog det principielle spørgsmål, fra hvilket tidspunkt 1 års fristen i § 23, stk. 4 (§ 40), skal regnes.

Ved kommunens og amsankenævnets afgørelser er det lagt til grund, at fristen begyndte at løbe den 1. september 1982, d.v.s. fra standsningen af pensionsudbetalingen.

Bestemmelsen er imidlertid formuleret med henblik på en anden situation, nemlig den situation, at pensionisten ved personlig henvendelse på pensionskontoret får pensionen udbetalt.

I de - nu almindelige - tilfælde, hvor pensionen bliver indsat på pensionistens bankkonto, opstår efter min opfattelse spørgsmålet, om der ikke i visse tilfælde kan være behov for en fremrykning af fristens begyndelse til det tidspunkt, hvor pensionisten bliver vidende om - eller ved sædvanlig agtpågivenhed ville være blevet opmærksom på - at pensionsudbetalingen er standset. Jeg henviser herved til det, der er anført af Uffe Vesthy Madsen & Erland Knudsen i »Lov om social pension«, s. 171.

Jeg må forstå, at forholdet i den foreliggende sag var det, at (B) først på et senere tidspunkt end den 1. september 1982 kunne konstatere, at pensionsudbetalingen var standset.

Som anført genoptages udbetalingen af pension efter anmodning herom. Der er ikke i loven eller i sikringsstyrelsens vejledning fastsat formkrav for anmodningen herom.

Der kan derfor efter min opfattelse rejses det spørgsmål, om ikke henvendelsen fra (B's) revisor i december 1982 med anmodning om skattefritagelse i forbindelse med (bl.a.) udbetaling af pension kunne betragtes som eller sidestilles med en anmodning om (genoptagelse af) udbetaling af pension. Jeg sigter herved til, at social- og sundhedsforvaltningen ved modtagelsen af skattefritagelsesattesten fra ligningsmyndigheden blev gjort opmærksom på, at (B) var i live, og at han forventede at få udbetalt pension.

Da amsankenævnet ikke ved sin afgørelse ses at have taget stilling til de to fremdragne principielle spørgsmål, har jeg fundet samtidig hermed at burde henstille til nævnet at genoptage sagens behandling og træffe en fornyet afgørelse, hvorved betydningen af de ovenfor nævnte forhold tages i betragtning.

Jeg finder det herefter uforholdsmæssigt at gå nærmere ind på spørgsmålet om, hvad de to henvendelser (revisorens henvendelse i december 1982 og den telefoniske henvendelse den 24. august 1983) burde have givet forvaltningen anledning til med hensyn til at iværksætte undersøgelse. Jeg har dog bemærket mig, at det ikke af det materiale, som jeg har fået forelagt, fremgår, at oplysninger om disse henvendelser blev forelagt for sikringsstyrelsen, da styrelsen blev anmodet om en udtalelse om sagen.

...«

Efter at amsankenævnet for Sønderjyllands amt havde genoptaget behandlingen af sagen, traf amsankenævnet på et møde den 28. februar 1986 følgende afgørelse:

»Nævnet fandt ikke, at den omstændighed, at der den 15/12-82 tilgik Søllerød kommunes pensionsafdeling underretning (ved en kopi af skrivelse af 14/12-82) om bevilling af skattefritagelse for indkomståret 1983 vedr. klager, kan betragtes som en begæring om pension i folkepensionslovens § 23, stk. 4's forstand eller sidestilles med sådan begæring under hensyn til, at underretningen tilgik pensionsafdelingen fra ligningsmyndigheden. Nævnet fandt heller ikke, at hverken førnævnte omstændighed eller henvendelsen i august måned 1983 fra Københavns kommune til Søllerød kommunes pensionsafdeling burde have givet pensionsafdelingen anledning til at foretage sig noget, jfr. herved at de modtagne oplysninger efter det oplyste ikke indeholdt oplysninger om klagers bopælssted og jfr. det herved fastsatte i folkepensions-

lovens § 21, stk. 3, hvorefter det er pålagt pensionisten at give det sociale udvalg underretning om flytning.

Desuden fandt nævnet ikke at kunne udelukke, at folkepensionslovens § 23, stk. 4 må suppleres med suspensionsreglen i § 3 i forældelsesloven af 1908, men i den foreliggende sag fandt nævnet ikke, at der foreligger oplyst sådanne forhold, at 1-årsfristen i folkepensionslovens § 23, stk. 4 på grund af suspension først udløber på et senere tidspunkt end 1/9-83. Nævnet har herved lagt vægt på, at der ikke foreligger oplysninger om, at de anviste månedlige pensionsbeløb til klager efter hans fraflytning til Spanien, var blevet anvist til hans danske bankkonto på senere tidspunkter, end hvor beløbene rettelig senest skulle have været til klagers disposition, hvorfor klager ikke har kunnet have nogen forventning om, at det månedlige pensionsbeløb for september måned 1982 - eller senere månedlige pensionsbeløb - skulle have »forsinkede« forfaldstidspunkter. Desuden har nævnet lagt vægt på, at folkepension efter dets formål har karakter af det primære forsørgelsesgrundlag. Derfor må det efter nævnets opfattelse være pensionistens egen risiko, dersom pensionisten som kontohaver ikke straks ved forfaldstid af det pensionsbeløb, der forventes, har sikret sig orientering om, hvorvidt beløbet er anvist til kontoen. I denne forbindelse bemærkes det, at opståede forsinkelser om orientering - vedr. indgået pensionsbeløb på den danske konto - som følge af, at pensionisten har valgt at bo i udlandet frem for i Danmark, efter nævnets opfattelse også må anses for pensionistens egen risiko, f.eks. derved at pengeoverførslen fra den danske konto (kontoudtog vedr. den danske konto) ikke sker løbende (er med opgørelsesdato hver den 1. i måneden), men f.eks. kun hvert kvartal. Endvidere fandt nævnet ikke, at klagers oplysninger i de omhandlede skrivelser af 29/1-85 og 28/8-84 fra advokat (A) - om at dels klager var syg i den periode, hvor der ikke indgik folkepension på bankkontoen, dels at hustruen, der ligeledes har været syg, ikke havde indsigt i kontoudtog m.v. - har kunnet tillægges vægt under hensyn til, at førnævnte forhold ikke havde afskåret klager fra at få varetaget sine interesser i relation til skattevæsenet og ATP.

Under hensyn dertil og til, at det efter nævnets opfattelse ikke har kunnet bebrejdes det sociale udvalg (pensionsafdelingen) i Søllerød kommune i øvrigt, dels at pensionsudbetalingen blev standset med udgangen af august måned 1982, dels at pensionsudbetalingen ikke blev genoptaget inden for et år fra standsningstidspunktet, besluttede nævnet at fastholde dets tidligere afgørelse om at tiltræde det sociale udvalg i Søllerød kommunes afslag på at udbetale klager pension for perioden 1/9-82 - 16/9-83.

Man skal gøre opmærksom på, at sagens parter har adgang til at se samtlige akter, der har ligget til grund for amtsankenævnets afgørelse.

...«

Advokat A underrettede mig senere om, at han havde indanket amtsankenævnets afgørelse for den sociale ankestyrelse.